

Handläggare
Anita Cronholm
Telefon: 08-50836247

Till
Äldrenämnden
den 21 november 2017

Strategi för upphandling av larm/trygghetsskapande teknik till vård- och omsorgsboenden

Förvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande avseende strategi för upphandling under 2017-2018 av larm/trygghetsskapande teknik på vård- och omsorgsboenden.
2. Äldrenämnden föreslår att respektive stadsdelsnämnd ansvarar för upphandling av trygghetsskapande teknik på vård- och omsorgsboenden.
3. Äldrenämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för beslut.

Ann-Christin Hansson
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

I budget för 2016 fick äldrenämnden i uppdrag att utreda och i samarbete med stadsdelsnämnder, Micasa och servicenämnden fastlägga en strategi för upphandling av trygghetslarm (trygghetsskapande teknik) i särskilt boende. En kartläggning som genomförts visade att några stadsdelsnämnder hade ett omedelbart behov av nya larm och upphandling påbörjades därför under våren 2017. För de stadsdelsnämnder som har möjlighet att avvakta föreslås en mer långsiktig lösning med funktionsupphandlingar. Detta innebär ett upphandlingsförfarande som identifierar en funktionalitet, trygghet, som bygger på integration av flera tekniska lösningar. Funktionaliteten specificeras utifrån brukarens behov och valmöjligheter samt verksamhetens krav på säkerhet och processtöd.

Strategin kräver en tät samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna, som har verksamhetsansvaret, äldreförvaltningen som har ansvar för strategisk verksamhetsutveckling och entreprenadavtal samt enheten för Digital förnyelse inom stadsledningskontoret som har ansvar för integrationen mot stadens system.

Det är angeläget att stadsdelsnämnder som har behov av upphandling avseende trygghetsskapande teknik i framtiden följer strategier och principer i enlighet med *Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad* som beslutats av kommunfullmäktige (Utl.2017:72). Upphandlingen bör också kopplas till den modernisering av sociala system som just nu pågår i staden. Vidare föreslås att stadsdelsnämnderna själva ansvarar för upphandlingen men kan även i fortsättningen ge uppdraget till serviceförvaltningen.

Bakgrund

I budget för 2016 fick äldrenämnden i uppdrag att utreda och i samarbete med stadsdelsnämnder, Micasa och servicenämnden fastlägga en strategi för upphandling av trygghetslarm (trygghetsskapande teknik) i särskilt boende. Det behövs en samlad strategi för staden runt en framtida lösning och vilka behov staden har. Ny trygghetsskapande teknik ökar ständigt och med den ökar också efterfrågan på digitalt stöd.

Socialstyrelsen definierar välfärdsteknologi som ”...digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning” och vars ”mål med användningen av välfärdsteknik är högre kvalitet och effektivitet i vård och omsorg på samhällsnivå.” (Socialstyrelsen, termbank 2015)

Larm är en av flera tekniker inom syftet trygghet i Socialstyrelsens definition. I en upphandling bör stadens utgångspunkt vara trygghetsskapande teknik i bredare bemärkelse och kan till exempel genom sensorer och positionsbestämning skapa möjligheter till trygghet även utanför bostaden och alla tider på dygnet. En sådan utgångspunkt öppnar också för att tillgodose andra syften än trygghet, t.ex. självständighet och aktivitet.

För att syften med ny teknik ska realiseras, t.ex. trygghet utanför bostaden eller ökad självständighet, krävs också att arbetssätt och ibland organisationen ändras samtidigt som tekniken förs in.

Strategin för Stockholm som smart och uppkopplad stad beskriver tre förändringsområden som går hand i hand: teknisk utveckling, förändrade behov hos användaren samt nya tjänster och arbets sätt i verksamheten. Ibland driver tekniken fram möjligheten till nya tjänster men lika centralt är när nya arbets sätt stimulerar lösningar för bättre teknikstöd. Det centrala för att strategin ska lyckas är att utvecklingen drivs parallellt på alla fronter och med tydligt utvecklingsledarskap.

Ärendet

Flera stadsdelsförvaltningar har aviserat att larmen på boenden är gamla och många står inför att upphandla nya lösningar. Äldrenämnden har därför i budget 2016 fått i uppdrag att utreda, fastlägga en strategi och ansvara för en upphandling av trygghetslarm på särskilda boenden.

Tillsammans med serviceförvaltningen och berörda stadsdelsförvaltningar bildade äldreförvaltningen en arbetsgrupp. Arbetsgruppen genomförde en kartläggning under hösten 2016. Dessutom har arbetsgruppen undersökt vilka nya trygghetsskapande lösningar som finns på marknaden idag och vilka andra förutsättningar det kan innebära. Erfarenheter från andra kommuner har också undersökts för att inhämta erfarenheter. Vid kartläggningen framkom att behoven varierade i stadsdelsförvaltningarna. Några stadsdelsförvaltningar hade ett omedelbart behov av upphandling och andra stadsdelsförvaltningar hade avtal som löper några år till.

Trygghetsskapande teknik

Idag finns många nya digitala lösningar som ger den enskilde ökad självständighet, trygghet och integritet. Med den erfarenhet som finns idag har arbetet med upphandlingen fokuserat på trygghetsskapande teknik som till exempel tillsynen under nattetid, kommunikation och inte enbart larm. Det är viktigt att tekniken alltid utgår från användarnas behov och att den enskilde är så delaktig som möjligt i beslutsfattande om sina egna liv och ytterst minimera användning av begränsningar och tvång.

S:t Erik Kom ansvarar för att dra fram nät till leverantörernas utrustning. Skälet är att staden då äger nätet vilket säkrar driftansvaret och möjligheten att garantera en servicenivå. Det öppnar också för att använda stadens infrastruktur för olika syften. Huvudprincipen är att infrastrukturen, såsom trådlösa nätverks punkter, ska vara stadens plattform medan tjänsten, i det

här fallet ”trygghetsskapande teknik” upphandlas separat. Vid upphandlingar är det viktigt att ha detta i beaktande.

Resultat av kartläggningen

Kartläggningen påvisade att stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör, Hägersten-Liljeholmen, Norrmalm och Älvsjö hade ett omedelbart behov att få trygghetsskapande teknik på plats i form av larm vid totalt nio boenden.

Bromma, Farsta, Kungsholmen och Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltningar har inte samma direkta behov av trygghetsskapande teknik. De har idag pågående avtal med leverantörer som löper under olika tidsperioder. Aktuellt att byta ut och förnya tekniken bedöms vara tidigast om 1-2 år. Bedömningen har därför varit att det är nödvändigt att ha två perspektiven på frågan om larmupphandling

- Snabb lösning: För boenden där utbyte är omedelbart förestående.
- Strategisk lösning: För boenden som har möjlighet att ha ett mer strategisk förhållningssätt till larm som en del av strategin för Stockholm som smart och uppkopplad stad.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen. Socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet den 9 november, kommunstyrelsens pensionärsråd den 14 november och de fackliga organisationerna i förvaltningsgruppen den 15 november 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inom staden pågår ett intensivt arbete med hur stadens verksamheter ska följa den snabba utvecklingen inom digitalisering och utveckling av välfärdsteknik. Det är dock angeläget att hitta en balans mellan utveckling och en långsiktig strategi, inte minst när det gäller upphandlingar.

Efter kartläggning och behovsinventering är det äldreförvaltningens bedömning att det är svårt att genomföra en ramavtalsupphandling då det är önskvärt att upphandlingen bör löpa under en längre tid. Ett ramavtal är begränsat till att gälla i fyra år. Därför är en LOU upphandling baserad på respektive boende att föredra.

Snabb lösning tillämpas där larm måste köpas in omedelbart. Upphandlingar har genomförts under våren och sommaren för stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör, Hägersten-

Liljeholmen, Norrmalm och Älvsjö eftersom de hade ett omedelbart behov av nya larm, (dnr 481-2016-2.2.1). Dessa upphandlingar följer stadens principer för digital infrastruktur och kan tjäna som modell när behovet av ny teknik som t.ex. larm är omedelbart. Den strategiska lösningen sätter in frågan om larm som en del av välfärdsteknik som skapar en funktion, t.ex. trygghet eller självständighet. Detta innebär att upphandlingen också ska sättas in i den bredare frågan om hur verksamheten ska styras för att stötta utvecklingen av kvalitet och effektivitet i omsorgen.

Äldreförvaltningen föreslår att staden ska genomföra en funktionsupphandling för trygghetsskapande teknik. Istället för en teknikutphandling, som hittills varit det vanliga, upphandlas funktionen ”trygghet” som en tjänst. Detta förfarande har tillämpats i andra kommuner och bl.a. Nacka kommun är ett närliggande exempel inom just funktionen trygghet/larm. I praktiken innebär det ett upphandlingsförfarande som identifierar en funktionalitet, trygghet, som bygger på integration av flera tekniska lösningar. Funktionaliteten specificeras utifrån brukarens behov och valmöjligheter samt verksamhetens krav på säkerhet och processtöd.

Strategin kräver en tät samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna, som har verksamhetsansvaret, äldreförvaltningen som har ansvar för strategisk verksamhetsutveckling och entreprenadavtal samt enheten för Digital förnyelse inom stadsledningskontoret som har ansvar för integrationen mot stadens system.

Det är angeläget att stadsdelsnämnder som har behov av upphandling avseende trygghetsskapande teknik i framtiden följer strategier och principer i enlighet med *Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad* som beslutats av kommunfullmäktige (Utl.2017:72). Upphandlingen bör också kopplas till den modernisering av sociala system som just nu pågår i staden. Vidare föreslås att stadsdelsnämnderna själva ansvarar för upphandlingen men kan även i fortsättningen ge uppdraget till serviceförvaltningen.